

Rasētāja/ dizainera profesijas standarts

1. Vispārīgie jautājumi

1. Profesijas nosaukums – rasētājs/ dizainers.
2. Profesijas kods – 3118 22.

2. Nodarbinātības apraksts

1. Profesionālās kvalifikācijas līmenis – ceturtais profesionālās kvalifikācijas līmenis.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu kopsavilkums:
– rasētājs/ dizainers ir speciālists, kurš meklē jaunas idejas izstrādājumiem un to iepakojumiem galvenokārt mašīnbūves, aparātbūves un metālizstrādājumu ražošanas jomā, ievērojot funkcionalitātes, dizaina un ergonomikas prasības; veic to attīstīšanu un vizualizēšanu, pielietojot modernās datorizētās tehnoloģijas; izstrādā vai līdzdarbojas izstrādājumu konstrukciju izveidē atkarībā no to sarežģītības pakāpes; izvēlas materiālus un izgatavošanas pamattehnoloģijas; izgatavo rasējumus un citu tehnisko dokumentāciju; organizē izstrādājumu prototipu vai modeļu izveidi un piedalās tajā; izstrādā vizuālās reklāmas objektus un materiālus.

Rasētājs/ dizainers var strādāt projektēšanas birojos un uzņēmumos, kas nodarbojas ar jaunu, estētiskām vērtībām apveltītu, rūpnieciski ražojamu izstrādājumu un to iepakojuma izveidi, var būt pašnodarbināta persona vai individuālais uzņēmējs.

3. Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamās profesionālās kompetences

1. Spēja veikt izpēti izstrādājumu ideju attīstīšanai, izvērtējot reāla vai potenciāla klienta vajadzības, analizējot tehnikas, tehnoloģiju, materiālu un dizaina tendenču aktualitātes.

2. Spēja individuāli vai komandā radīt izstrādājumu konceptuālos variantus, pamatoti izvēlēties labāko no tiem.

3. Spēja dažādos projektēšanas etapos uz papīra un virtuālā vidē vizualizēt idejas u.c. darba rezultātus.
4. Spēja patstāvīgi vai sadarbībā ar citiem speciālistiem izveidot izstrādājumu, to mezglu, un atsevišķu detaļu konstrukcijas.
5. Spēja izvēlēties un saskaņot materiālus ar klientu, un plānot ekonomisku materiāla patēriņu.
6. Spēja ievērot izgatavošanas tehnoloģiju iespējas un ierobežojumus izstrādājumu izstrādes gaitā.
7. Spēja lasīt, izstrādāt un pārbaudīt rasējumus, kas nepieciešami dažādos izstrādājumu projektēšanas etapos.
8. Spēja lietot datorizētās projektēšanas sistēmas.
9. Spēja plānot izpildāmos darbus un noteikt to prioritātes, kā arī uzņemties atbildību par savas profesionālās darbības rezultātiem.
10. Spēja veidot izstrādājumu maketus ar rokām, kā arī lietojot ātrās prototipēšanas u.c. tehnoloģijas, vadīt un līdzdarboties to izgatavošanā.
11. Spēja novērtēt izstrādājumu maketu un prototipu funkcionālās, estētiskās, ergonomiskās un tehnoloģiskās īpašības.
12. Spēja orientēties ar projektējamo izstrādājumu specifiku saistītajos normatīvajos dokumentos un standartos un ievērot tos savā darbā.
13. Spēja sekot jaunākajām aktualitātēm un tendencēm tehnikas un industriālā dizaina jomā.
14. Spēja apzināt un analizēt tradicionālo un jauno materiālu piedāvājumu izstrādājumu un to iepakojumu izveidei.
15. Spēja produktīvi piedalīties izstrādājuma projekta prezentācijā.
16. Spēja pārliecināt citus un argumentēt savu viedokli.
17. Spēja ievērot darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasības.
18. Spēja ievērot darba tiesisko attiecību normas.

19. Spēja sazināties valsts valodā un vismaz divās svešvalodās.
20. Spēja sistemātiski pilnveidot profesionalitāti.
21. Spēja ievērot profesionālās un vispārējās ētikas pamatprincipus.

4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes

1. Iegūt, analizēt un izmantot izstrādājumu projektēšanai nepieciešamo informāciju.
2. Veikt izstrādājumu estētisko, materiāltehnisko, funkcionālo un ekonomisko analīzi.
3. Analizēt izstrādājumu dizaina attīstības tendences.
4. Veidot un vispusīgi novērtēt jaunu izstrādājumu koncepcijas.
5. Sagatavot ideju vizualizāciju skices, izmantojot tradicionālus paņēmienus un datortehnoloģijas.
6. Izgatavot izstrādājumu maketus, izmantojot dažādas tehnoloģijas.
7. Lietot vektorgrafikas un rastrgrafikas programmatūru, kā arī biroja programmatūru.
8. Pārzināt attiecīgās nozares izstrādājumu izgatavošanas materiālus un izprast to pielietošanu.
9. Pārzināt izstrādājumu galvenās izgatavošanas tehnoloģijas nozarē.
10. Konstruēt vienkāršus izstrādājumus vai to daļas mašīnbūves, aparātbūves u.tml. jomās, kā arī izstrādājumu iepakojumu, izmantojot datorizētās projektēšanas (CAD) tehnoloģijas.
11. Izmantot izstrādājumu izstrādē vienkāršākās datorizētās inženieraprēķinu (CAE) tehnoloģijas.
12. Lasīt, izstrādāt un pārbaudīt rasējumus, kas nepieciešami dažādos izstrādājumu projektēšanas etapos.
13. Ievērot ergonomikas likumsakarības izstrādājumu izveidē.

14. Pārzināt un pielietot tehniskās dokumentācijas noformēšanas standartus un citu normatīvo dokumentāciju.

15. Izstrādāt vienkāršus vizuālās reklāmas objektus un materiālus, un izstrādājumu iepakojumu dizainu.

16. Pārzināt izstrādājuma projekta tāmi veidojošos principus un pozīcijas.

17. Plānot izstrādājuma projekta realizācijas laiku.

18. Pārvaldīt valsts valodu.

19. Lietot profesionālo terminoloģiju valsts valodā un vismaz divās svešvalodās.

20. Pārvaldīt vismaz divas svešvalodas profesionālās saziņas līmenī.

21. Pārzināt un pareizi pielietot mašīnbūves un aparātbūves nozarēs esošās standartizētās detaļas un mezglu risinājumus.

22. Ievērot darba aizsardzības, ugunsdrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasības.

23. Ievērot darba tiesisko attiecību normas.

24. Sadarboties ar citiem speciālistiem un klientu, ievērojot profesionālās un vispārējās ētikas pamatprincipus.

5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas

1. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas priekšstata līmenī:

- 1.1. dizaina vēsture;
- 1.2. uzņēmējdarbība;
- 1.3. tehniskā estētika;
- 1.4. rūpniecisku izstrādājumu izgatavošanas tehnoloģijas un iekārtas;
- 1.5. tehnoloģisko procesu automatizācija;
- 1.6. inženierzinātņu teorētiskie pamati.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas izpratnes līmenī:

- 2.1. tirgus izpēte;
- 2.2. projektu funkcionālā analīze;

- 2.3. izstrādājumu formveides pamati;
- 2.4. materiālzinību pamati izstrādājumiem un to iepakojumiem;
- 2.5. vizuālās komunikācijas pamati dizainā un inženierzinātnēs;
- 2.6. izstrādājuma dzīves cikls;
- 2.7. lietišķās informātikas pamati;
- 2.8. intelektuālā īpašuma aizsardzība.

3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī:

- 3.1. zīmēšana, skicēšana;
- 3.2. krāsu izvēle un kompozīciju veidošana;
- 3.3. dizaina datorgrafika;
- 3.4. ergonomika;
- 3.5. vienkāršu rūpniecisku izstrādājumu projektēšana;
- 3.6. izstrādājumu iepakojumu projektēšana;
- 3.7. vizuālās reklāmas objektu izstrāde;
- 3.8. inženiergrafika;
- 3.9. CAD tehnoloģijas;
- 3.10. vienkāršākās CAE tehnoloģijas;
- 3.11. detaļu salāgojumu nodrošināšanas pamatprincipi;
- 3.12. izstrādājuma maketēšana un ātrā prototipēšana;
- 3.13. normatīvie dokumenti un tehniskie standarti mašīnbūves un aparātbūves jomā;
- 3.14. valsts valoda;
- 3.15. divas svešvalodas profesionālās saziņas līmenī;
- 3.16. profesionālie termini valsts valodā un vismaz divās svešvalodās;
- 3.17. profesionālās un vispārējās ētikas pamatprincipi;
- 3.18. saskarsme;
- 3.19. vides aizsardzība;
- 3.20. darba aizsardzība;
- 3.21. darba tiesiskās attiecības.

Rasētāja/ dizainera profesijas standarta projekta izstrādes darba grupas sastāvs:

Iveta Krauja –	Latvijas Iepakojuma asociācija, valdes priekšsēdētāja;
Guna Daugule –	SIA "Vides Reklāma", projektu koordinatore;
Jānis Valeika –	SIA "Skippi", valdes loceklis;
Edgars Samharadeze –	SIA "Velo machine", valdes loceklis;
Andis Lejiņš –	Latvijas darba devēju konfederācija, Metālapstrādes un mašīnbūves nozares konsultants;

Anita Geriņa-Ancāne – Rīgas Tehniskā universitāte, Transporta un mašīnzinību fakultāte, Mehānikas institūts, Mašīnbūvniecības un industriālā dizaina katedra, katedras vadītāja, docente, Dr.sc.ing.

Rasētāja/ dizainera profesijas standarta eksperti:

Kultūras ministrija

Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmēju asociācija

Metālapstrādes, mašīnbūves un mašīnzinību NEP

Latvijas Dizaineru savienība